

Hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta kaikille

Helsingin hyvinvointisuunnitelma 2022–2025

Tavoitteet, toimenpiteet, keskeiset mittarit ja vastuutahot

Helsinki

Tavoitteet, toimenpiteet, keskeiset mittarit ja vastuutahot

Hyvinvointisuunnitelma muodostuu kuudesta painopisteestä ja 50 tavoitekokonaisuudesta. Tavoitekokonaisuudet sisältävät tarkempia toimenpiteitä. Toimenpiteille on määritelty vastuutahot.

Jokaiselle painopistealueelle on määritelty keskeiset seurantamittarit. Toiminnan vaikutusta mittaavissa seurantamittareissa on huomioitu muun muassa nykyisen Helsingin kaupungin kaupunkistrategian seurantamittarit, HYTE-kertoimen tulosindikaattorit, Uudenmaan väestön terveyttä, hyvinvointia ja (erikoissairaanhoidon) palvelutarvetta kuvaavan tietopohjan indikaattorit sekä ehdotukset kansallisen mielenterveysstrategian seurantamittareiksi, terveyden sosioekonomisten erojen seurantamittareiksi ja kestävästä kaupunkikehityksen avainindikaattoreiksi. Osa seurantamittareista raportoidaan ikäryhmittäin, sukupuolittain ja/tai koulutusryhmittäin. Seurantamittareiden aineistolähteinä on pääsääntöisesti kansalliset väestötutkimukset, kansalliset rekisterit, Helsingin kaupungin toimialojen keräämät tiedot tai Helsingin kaupungin kaupunkitietoyksikön toteuttamat erillistutkimukset. Mittareita on yhteensä 47.

Näiden lisäksi toimenpiteille on määritelty tarkemmat seurantamittarit, joita seurataan erillisen seurantajärjestelmän avulla.

Hyvinvointisuunnitelman toteutumisen edistymisestä raportoidaan kerran vuodessa.

Sisällys

Painopiste 1. Mielen hyvinvointi	3
Painopiste 2. Harrastaminen ja vapaa-aika	5
Painopiste 3. Liikkuminen	7
Painopiste 4. Terveelliset elintavat	9
Painopiste 5. Hyvät väestösuhteet	12
Painopiste 6. Turvallinen ja kaunis kaupunki	15

Taulukossa käytetyt lyhenteet: Kasko= Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, Kuva = Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala, Kymp = Kaupunkiympäristön toimiala, Sote = Sosiaali- ja terveystoimiala, Kanslia = Kaupunginkanslia (Keskushallinto), Kanslia/Osne = Osallisuus- ja neuvontayksikkö, Turva= turvallisuus- ja valmiustiimi, Elo=Elinkeino-osasto. Toteuttajat ja vastuutahot -sarakkeessa päävastuutaho tummennetulla fontilla.

Painopiste 1: Mielen hyvinvointi

Tavoite	Toimenpiteet	Toteuttajat ja vastuutahot
Lapset ja nuoret		
1. Mielen hyvinvoinnin varhainen tuki paranee lasten ja nuorten arjessa	1. Toteutetaan lasten ja nuorten mielenterveyspalveluketjun toimialayhteisiä toimenpiteitä.	Sote , Kasko, Kuva
2. Lasten ja nuorten yhteenkuuluvuus lisääntyy	2. Vahvistetaan lasten ja nuorten tunne- ja vuorovaikutustaitoja kouluissa ja oppilaitoksissa.	Kasko , Kuva, Sote
	3. Vahvistetaan kouluissa ja oppilaitoksissa tapahtuvaa nuorisotyötä.	Kuva , Kasko
3. Lapsiperheiden vanhemmuus vahvistuu	4. Leikkipuistoissa ja perhetaloissa järjestetään vauvaperhetoimintaa ensimmäisen lapsensa saaneille vanhemmille.	Kasko , Sote
4. Itsenäistyvien nuorten palvelut paranevat	5. Selkiytetään palvelutarjontaa yhteistyössä kumppaneiden kanssa ja viestitään palveluista paremmin.	Nuorten ohjaus- ja palvelu-verkosto , Sote, Kasko, Kuva, Kanslia/Ohjaamo
Työikäiset		
5. Mielen hyvinvoinnin edistämisen matalan kynnyksen interventioita hyödynnetään laajemmin osana sosiaali- ja terveystoimialan työikäisten palveluita	6. Koulutetaan (terapiat etulinjaan -hanke) sote-ammattilaisia hyödyntämään matalan kynnyksen interventioita sekä mielenterveystalon mielenhyvinvoinnin omahoitomateriaaleja ja omahoito-ohjelmia osana asiakastyötä, -prosesseja ja -ohjausta.	Sote , HUS psykiatria
6. Työikäisten tietoisuus sekä käyttö mielen hyvinvoinnin olemassa olevista omahoitomateriaaleista ja -ohjelmista lisääntyy	7. Lisätään työntekijöille sekä asiakkaille kohdennettua viestintää mielenterveystalon mielen hyvinvoinnin materiaaleista ja omahoito-ohjelmista kaupungin eri palveluissa.	Sote , Kasko (työväenopisto), HUS psykiatria
Ikääntyneet		
7. Vahvistetaan mielen hyvinvointia tukevia toimintatapoja ikääntyneiden arjessa	8. Palveluiden saavutettavuutta parannetaan jalkautuvan ja hakeutuvan työotteen avulla ja tuetaan koronapandemiasta palautumista.	Kuva , Sote, Kympp, Kanslia
	9. Kehitetään järjestöyhteistyötä yksinäisten ikääntyneiden tavoittamiseksi ja mielekkään tekemisen löytämiseksi.	Kuva , Sote, Kympp, Kanslia
	10. Vahvistetaan verkostoyhteistyötä etsivän vanhustyön aluetyöpajoissa.	Kuva , Sote, Kympp, Kanslia
	11. Tuetaan ikääntyneiden mahdollisuuksia osallistua toimialan eri palveluiden vapaaehtoistoimintaan	Kuva , Sote, Kympp, Kanslia
8. Varhaisen tuen toimintamallit ikääntyneiden arjessa paranevat	12. Kehitetään ikääntyneiden päihde- ja mielenterveyspalveluja sekä palveluketjuja.	Sote
	13. Vahvistetaan henkilöstön osaamista ikääntyneiden päihde- ja mielenterveysongelmien erityispiirteistä ja palveluketjuista.	Sote
9. Ikääntyneiden media- ja monilukutaidot paranevat	14. Järjestetään yhteistyössä palvelukeskusten kanssa aiheeseen liittyviä kursseja ja luentoja.	Kasko (työväenopisto), Sote
	15. Vahvistetaan henkilöstön media- ja monilukutaidon osaamista järjestämällä aiheeseen liittyvää koulutusta.	Kasko (työväenopisto)
Kaikki ikäryhmät		
10. Otetaan käyttöön Hyvän mielen kunta -tarkistuslista	16. Tuetaan ja arvioidaan Hyvän mielen kunta -tarkistuslistan soveltamista Helsingissä hyödyntäen oppilaitosyhteistyötä.	Hyte-sihteeristö , Sote, Kuva, Kasko, Kanslia, Kympp

Painopiste 1: Mielen hyvinvointi

PAINOPISTEEN SEURANTAMITTARIT (yht. 10 kpl, 62 kpl väestöryhmittäin tarkasteltuna)

1. **Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä (%)**, lapset ja nuoret oppiasteittain ja sukupuolittain (Aineistolähde: THL/Kouluterveyskysely)
2. **Elämänlaatunsa (WHOQOL-8) keskimäärin hyväksi tuntevien osuus (%)**, aikuisväestö yhteensä, ikäryhmittäin (20–54-vuotiaat, 55–74-vuotiaat ja yli 75-vuotiaat) ja sukupuolittain (Aineistolähde: THL/Finsote2020, THL/Terve Suomi)
3. **Tuntee itsensä yksinäiseksi (%)**, lapset ja nuoret oppiasteittain ja sukupuolittain (Aineistolähde: THL/Kouluterveyskysely)
4. **Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus (%)**, yhteensä, ikäryhmittäin (20–54-vuotiaat, 55–74-vuotiaat ja yli 75-vuotiaat) ja sukupuolittain (Aineistolähde: THL/Finsote2020, THL/Terve Suomi)
5. **Mielialaan liittyviä ongelmia kahden viime viikon aikana (%)**, lapset sukupuolittain (Aineistolähde: THL/Kouluterveyskysely)
6. **Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus (%)**, nuoret oppiasteittain ja sukupuolittain (Aineistolähde: THL/Kouluterveyskysely)
7. **Psyykkisesti merkittävästi kuormittuneiden osuus (%)**, yhteensä, ikäryhmittäin (20–54-vuotiaat, 55–74-vuotiaat ja yli 75-vuotiaat), sukupuolittain ja koulutusryhmittäin (Aineistolähde: THL/Finsote2020, THL/Terve Suomi)
8. **Kokenut positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana (%)**, nuoret oppiasteittain ja sukupuolittain (Aineistolähde: THL/Kouluterveyskysely)
9. **Positiivinen mielenterveys (SWEMWBS) -mittarin pistemäärä asteikolla 7–35p (keskiarvo)**, yhteensä, ikäryhmittäin (20–54-vuotiaat, 55–74-vuotiaat ja yli 75-vuotiaat) ja sukupuolittain (Aineistolähde: THL/Finsote2020, THL/Terve Suomi)
10. **Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat**, osuus vastaavan ikäisestä väestöstä (%) (Aineistolähde: Tilastokeskus)

Painopiste 2: Harrastaminen ja vapaa-aika

Tavoite	Toimenpiteet	Toteuttajat ja vastuutahot
Lapset ja nuoret		
11. Lapset ja nuoret löytävät itselleen harrastuksen ja perheiden hyvinvointi ja kulttuurinen yhdenvertaisuus paranee	17. Jatketaan Kulttuurin kummilapset -toimintaa ottamalla mukaan joka vuosi uusi ikäluokka ja varmistamalla muun kuin suomen- ja ruotsinkielisten osallistumista.	Kuva , Sote
	18. Lasten ja nuorten turvallisen, mielekkään ja saavutettavan harrastamisen tapoja vahvistetaan perustyönä, avustuksilla, Suomen harrastamisen malli Helsingissä -toiminnalla ja hankkeissa. Varmistetaan kaikkien lasten ja nuorten tarvitsemaa tukea harrastamiseen ja poistetaan harrastamisen esteitä.	Kuva , Kasko, Sote, Kymp
Työikäiset		
Ei tavoitteita		
Ikääntyneet		
12. Ikääntyneiden yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua ja kokea taidetta ja kulttuuria vahvistuu	19. Kehitetään kirjaston ja kulttuuripalvelujen seniorityötä yhdessä kaupungin muiden toimijoiden kanssa myös digitaalisia mahdollisuuksia hyödyntäen.	Kuva , Sote
	20. Tuetaan erityisesti kotona asuvien ikääntyneiden osallistumista taide- ja kulttuuritoimintaan suuntaamalla toimintaan avustuksia/avustamalla taidekenttää.	Kuva , Sote
	21. Kehitetään ja laajennetaan kulttuurisen vanhustyön hyviä käytäntöjä, esim. kulttuuriohjaajatoimintaa.	Kuva , Sote
13. Ikääntyneiden lähtökohdista lähteviä, yhdenvertaisesti saavutettavia harrastuksia ja vapaa-ajan mahdollisuuksia on tarjolla kaikille	22. Vahvistetaan ikääntyneiden pääsyä harrastusten pariin kaveritoiminnan avulla.	Kuva , Sote, Kymp, Kasko, Kanslia
	23. Parannetaan ikääntyneiden mahdollisuuksia toimia itsenäisesti tai osana ryhmää ja järjestää omaehtoista toimintaa kaupungin tiloissa lisäämällä monipuolisia, helposti käytettäviä ja saavutettavia tiloja uusista toimipisteistä Varaamo-tilavarauspalveluun.	Kuva , Sote, Kymp, Kasko, Kanslia
	24. Tunnistetaan ikääntyneille tarjottavat palvelut ja tilat ja päivitetään niitä koskevat esteettömyystiedot toimipisterekisteri-kokonaisuuteen.	Kanslia
	25. Kehitetään ikääntyneiden aktiivisuutta edistäviä vapaan sivistystyön ikääntyneille suunnattuja liikunta- ja tanssikursseja yhteistyössä järjestöjen ja yritysten kanssa.	Kasko
Kaikki ikäryhmät		
14. Osallistuminen vapaaehtois- ja vertaistoimintaan lisääntyy	26. Edistetään vapaaehtoistoiminnan löydettävyyttä ja saavutettavuutta.	Kuva
	27. Lisätään vapaaehtoistoiminnan osallistumisen mahdollisuuksia.	Kuva
	28. Vahvistetaan yhteistyötä järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa	Kuva
15. Taiteen ja kulttuurin keinoin yhdenvertaisuus, yhteisöllisyys ja osallisuus lisääntyvät	29. Jatketaan alueellisen Helsingin kulttuurityön mallin toteuttamista neljässä eri kaupunginosassa ja sen hyvien osallisuus- ja yhteistyökokemusten hyödyntämistä.	Kuva
	30. Kuvataan sekä kehitetään eri-ikäisille soveltuvia ehkäisevän päihdetyön osallistamisen ja vaikuttamisen tapoja huomioiden eritoten haavoittuvat ryhmät.	Helsingin Ehkäisevän päihdetyön verkosto

Painopiste 2: Harrastaminen ja vapaa-aika

PAINOPISTEEN SEURANTAMITTARIT (yht. 5 kpl, 25 kpl väestöryhmittäin tarkasteltuna)

1. **Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä (%)**, lapset ja nuoret oppiasteittain ja sukupuolittain (Aineistolähde: THL/Kouluterveyskysely)
2. **Elämänlaatunsa (WHOQOL-8) keskimäärin hyväksi tuntevien osuus yhteensä**, ikäryhmittäin (20–54-vuotiaat, 55–74-vuotiaat ja yli 75-vuotiaat) ja sukupuolittain (Aineistolähde: THL/Finsote2020, THL/Terve Suomi)
3. **Harrastaa jotakin vähintään yhtenä päivänä viikossa (%)**, lapset sukupuolittain (Aineistolähde: THL/Kouluterveyskysely)
4. **Aktiivisesti osallistuvien osuus (%)**, yhteensä, ikäryhmittäin (20–54-vuotiaat, 55–74-vuotiaat ja yli 75-vuotiaat) ja sukupuolittain (Aineistolähde: THL/Finsote2020, THL/Terve Suomi)
5. **Asuinalueellani on mielestäni tarpeeksi itseäni kiinnostavia vapaa-ajan mahdollisuuksia (%)** (Aineistolähde: Helsinki-barometri)

Painopiste 3: Liikkuminen

Tavoite	Toimenpiteet	Toteuttajat ja vastuutahot
Lapset ja nuoret		
16. Alle kouluikäiset lapset omaksuvat liikunnalliset taidot ja tottumukset ja liikkuvat suositusten mukaisesti	31. Liikkumista edistetään osana jokaista varhaiskasvatuspäivää tavoitteellisesti ja kansallisia tiedolla johtamisen menetelmiä hyödyntäen.	Kasko , Kuva Koordinointi Kuva
	32. Liikkumisen puheeksiotto sisällytetään lapsiperheitä laajasti tavoitaviin varhaiskasvatuksen, neuvolan sekä lastensuojelun ja perhesosiaalityön asiakaskohtaamisiin, palvelutarpeen arviointeihin ja asiakassuunnitelmiin. Lisätään lapsiperheiden tietoisuutta liikunta- ja liikkumismahdollisuuksista.	Kasko, Kuva, Sote Koordinointi Kuva
17. Vähiten liikkuvien yläkoululaisten osuus laskee ja koululaisten fyysisen toimintakyvyn haasteet vähenevät	33. Liikkumista edistetään osana jokaista koulupäivää tavoitteellisesti ja kansallisia tiedolla johtamisen menetelmiä hyödyntäen.	Kasko , Kuva Koordinointi Kuva
	34. Fyysisen toimintakyvyn mittausten (Move!) vaikuttavuutta parannetaan kouluyhteisön, kouluterveydenhuollon ja liikuntatoimijoiden yhteisprojektina. Laajennetaan KouluPT-toiminta kaikkiin Helsingin yläkouluihin.	Kasko, Sote, Kuva Koordinointi Kuva
18. Vähiten liikkuvien toisen asteen opiskelijoiden osuus laskee	35. Liikkumista edistetään osana opiskelijoiden kokonaisvaltaista hyvinvointityötä ja jokaista opiskelupäivää tavoitteellisesti sekä kansallisia tiedolla johtamisen menetelmiä hyödyntäen. Liikkumismahdollisuuksia parannetaan Liikuntacoach-toiminnalla, Ammattiosaajan työkykypassilla ja liikkumiskampanjalla. Liikkumisen puheeksiotto, neuvonta ja ohjaus huomioidaan opiskeluterveydenhuollon terveystarkastuksissa.	Kasko, Sote, Kuva Koordinointi Kuva
Työikäiset		
19. Kaupungin työntekijöiden työkyky ja hyvinvointi paranee liikkumista lisäämällä	36. Laaditaan kaupunkiyhteinen henkilöstöliikunnan edistämisen suunnitelma sisältäen tavoitteet liikkumisolosuhteiden, liikkumisetujen, viestinnän, henkilöstöliikunnan ja kohdennettujen palveluiden osalta.	Kuva, Kanslia Koordinointi Kuva
20. Liikkumista hyödynnetään työikäisten sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseksi, sairauksien ennaltaehkäisyssä ja hoidossa sekä osana psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista kuntoutumista	37. Kehitetään liikkumisen puheeksioton ja palveluohjauksen työkaluja osana Soten ydinprosesseja terveysasemilla ja sisätautien poliklinikalla, psykiatria- ja päihdepalveluissa sekä työikäisten sosiaalihuollon palveluissa.	Sote , Kuva, Kasko Kanslia Koordinointi Kuva
	38. Parannetaan terveytensä kannalta vähän liikkuvien työikäisten liikkumismahdollisuuksia liikuntaneuvonnalla, digitaalisilla ratkaisuilla sekä kehittämällä matalan kynnyksen liikuntatarjontaa ja liikkumista ja kulttuurin harrastamista tukevaa LiiKu-tuki-toimintamallia.	Sote, Kuva, Kasko, Kanslia Koordinointi Kuva
Ikääntyneet		
21. Ikääntyneiden toimintakyky vahvistuu liikkumissopimuksen ja liikkumisen puheeksioton tavoitettavuutta ja laatua kehittämällä	39. Liikkumissopimus on käytössä 70 %:lla sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalveluiden asiakkaista vuonna 2025 ja kirjattuna Apotissa, josta sitä hyödynnetään koko hoitoketjussa. Liikkumissopimusten laatua kehitetään arvioimalla liikkumissopimusten sisältöä hoitosuunnitelmien päivittämisen yhteydessä ja kouluttamalla liikkumissopimusvastaavia ja hoitohenkilökuntaa. Pilotoidaan liikkumissopimusta ikäihmisten liikuntaneuvonnassa.	Sote , Kuva Koordinointi Kuva
22. Vähintään kerran viikossa liikuntaa harrastavien sekä liikkumissuosituksia täyttävien ikääntyneiden osuus kasvaa	40. Lisätään ikääntyneiden ohjatun liikunnan mahdollisuuksia liikuntapalveluiden, työväenopiston, palvelukeskusten ja Urheiluhallit Oy:n yhteistyöllä. Kehitetään palvelutarjontaa etäpalvelut sekä vapaaehtois- ja vertaistoiminta huomioiden sekä osallistamalla kolmannen ja yksityisen sektorin toimijat yhteistyöhön erityisesti alueilla, joilla liikkumisen lisäämiselle on suurin tarve.	Kuva , Kasko, Sote, Urheiluhallit Oy Koordinointi Kuva
Kaikki ikäryhmät		
Ei tavoitteita		

Painopiste 3: Liikkuminen

PAINOPISTEEN SEURANTAMITTARIT (yht. 5 kpl, 24 kpl väestöryhmittäin tarkasteltuna)

1. **Vähintään tunnin päivässä liikkuvat (%)**, lapset ja nuoret oppiasteittain ja sukupuolittain (Aineistolähde: THL/Kouluterveyskysely)
2. **Terveysliikuntasuosituksen saavuttavien osuus (%)**, yhteensä, ikäryhmittäin (20–54-vuotiaat, 55–74-vuotiaat ja yli 75-vuotiaat), sukupuolittain ja koulutusryhmittäin (Aineistolähde: THL/Finsote2020, THL/Terve Suomi)
3. **Osuus lapsista ja nuorista, joilla on heikko fyysinen toimintakyky (%)**, lapset ja nuoret oppiasteittain ja sukupuolittain (Aineistolähde: OPH/Move!-mittaus)
4. **Vapaa-aikana ja työmatkoilla vähän liikkuvien työntekijöiden osuus (%)** (Aineistolähde: TTL/Kunta10-tutkimus)
5. **Liikkumissopimuksen käyttöönottoaste sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalveluissa (%)** (Aineistolähde: Helsingin kaupunki, sosiaali- ja terveystoimiala)

Painopiste 4: Terveelliset elintavat

Tavoite	Toimenpiteet	Toteuttajat ja vastuutahot
Lapset ja nuoret		
23. Lapset ja nuoret saavat tukea hyvään ja terveelliseen elämään	41. Vahvistetaan ammattilaisten osaamista ja lisätään lasten, nuorten ja vanhempien ravitsemukseen, liikkumiseen, kouluruokailuun ym. terveellisiin elintapoihin liittyvää tietoisuutta sekä selvitetään digitaalisten työkalujen vahvempaa hyödyntämistä.	Sote , Kasko
	42. Hyvinvointikahvilatoiminnalla edistetään nuorten terveellisiä elintapoja, esim. ”unikoulut”, ravitsemus, ehkäisy, mielen hyvinvointi ja liikkuminen.	Kasko , Kuva, Sote, Kanslia/Ohjaamo
	43. Tuetaan aikuistuvien nuorten terveyttä ja toimintakykyä tarjoamalla ohjausta ja neuvontaa sekä rakentamalla kaupungin nuorten palveluissa digitaalisia palveluja virka-ajan ulkopuolelle (kuten chatbot, jälkihuollon asumispalvelu) yhteistyössä kumppaneiden kanssa.	Sote , Kasko, Kanslia/Ohjaamo, Kuva
24. Päihteiden riskikäytön ja haitallisen rahapelaamisen tunnistamiselle ja puheeksiotolle on toimivat työtavat	44. Kehitetään päihteet ja riippuvuudet lapsiperheissä -palveluketjuja.	Sote , Kasko, Kuva, Peliklinikka, Helsingin Ehkäisevän päihdetyön verkosto
	45. Kartoitetaan ja määritellään ehkäisevän päihdetyön nykytilaa olemassa olevat menetelmät huomioiden sekä kuvataan toimivat menetelmät.	Sote , Kasko, Kuva, Helsingin Ehkäisevän päihdetyön verkosto
	46. Toteutetaan tupakka- ja nikotiinituotteiden puheeksiottoa ja nikotiinittomuuteen kannustamista.	Sote , Kasko, Kuva Savuton Helsinki -verkosto
Työikäiset		
25. Päihteiden käyttö, tupakointi ja nikotiinituotteiden käyttö sekä raha- ja digipelaaminen vähenevät	47. Toteutetaan päihteiden käytön sekä rahapelaamisen puheeksiottoa lisäämällä henkilökunnan tietoisuutta ja hyödyntämällä digitaalisia työkaluja.	Sote , Kuva, Peliklinikka
	48. Jatketään Tupakatta leikkaukseen -mallin käyttämistä terveysasemilla. Vahvistetaan osana toimintamallia nuuskan ja sähkösavukkeiden puheeksiottoa ja vieroitusta.	Sote , Savuton Helsinki -verkosto
	49. Kehitetään sosiaalihuoltoon tupakoinnin ja nuuskan puheeksioton käytänteet. Lisätään osaamista ja vaikutetaan asenteisiin mm. tietoa lisäämällä.	Sote , Savuton Helsinki -verkosto
26. Vahvistamme digitaalisten työkalujen hyödyntämistä terveellisten elintapojen edistämisessä ja riskien ehkäisyssä	50. Hyödynnetään riskien ennaltaehkäisyssä monipuolisesti Omaolo-terveystarkastusta ja hyvinvointivalmennuksia.	Sote , Kanslia (Kaupunkitieto)
	51. Jatketään sähköisiä Kuntit kondikseen -terveystarkastuksia Kuntit ja varhennetaan intervention kohdentamisen ikäryhmää.	Sote , Kanslia (Kaupunkitieto)
	52. Kehitetään Preventio jyrää -hankkeessa malli raskausdiabeetikkojen seurannan kehittämiseksi. Laajennetaan toimintamalli geneerisemmäksi ja hyödynnettävämmäksi muihin kohderyhmiin.	Sote , Kanslia (Kaupunkitieto)
	53. Terveystyötyöarvion mahdollisuuksia hyödynnetään soveltuvin osin osana kaupunkitasoista hyte-työtä, -raportointia ja tiedolla johtamista.	Sote , Kanslia (Kaupunkitieto)

Tavoite	Toimenpiteet	Toteuttajat ja vastuutahot
27. Terveellisen ravitsemuksen rooli terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä vahvistuu	54. Järjestetään henkilökunnalle koulutuksia terveellisestä ravitsemuksesta.	Sote , Kuva, Ravitsemushoidon neuvottelukunta
	55. Vahvistetaan ravitsemukseen liittyvää viestintää.	Sote , Kuva, Ravitsemushoidon neuvottelukunta
	56. Terveellisen ravitsemuksen integroiminen liikkumisen palveluketjuihin.	Sote, Kuva
Ikääntyneet		
28. Ikääntyneiden tiedonsaanti terveellisistä elintavoista, palveluista ja eri mahdollisuuksista edistää omaa hyvinvointia ja toimintakykyä lisäänty	57. Vahvistetaan ikääntyneiden tiedonsaantia toimialojen palveluista palveluoppaasta ja lisäämällä Helsinki-Infon alueellista neuvontaa huomioiden myös monikielinen viestintä ja palvelut.	Sote , Kuva, Kasko, Kanslia
	58. Kehitetään kulttuurin puheeksiottoa palveluohjauksen keinoin (esim. Kulttuuriresepti-toiminta).	Kuva , Sote
	59. Tuetaan ikäihmisten toimintakykyä ja terveellisiä elintapoja.	Kasko , Kuva, Sote
29. Helsinki on muistiystävällinen kaupunki, jossa muistihäiriöitä ja muistisairauksia sairastavat kuntalaiset ovat aktiivisia toimijoita	60. Tuotetaan tukimateriaali muistiystävällisen Helsingin kehittämiseksi kaupungin eri palveluissa ja toiminnassa.	Ikääntyneiden hyvinvointia edistävä verkosto ja Muistiystävällinen Helsinki -verkosto
	61. Lisätään kuntalaisten ymmärrystä ja tietoa aivoterveystiestä ja muistisairauksista mm. Aivoterveysmessujen kautta.	Sote, Muistiystävällinen Helsinki -verkosto
	62. Lisätään FINGER-toimintamallin mukaista elintapaohjausta.	Sote, Muistiystävällinen Helsinki -verkosto
30. Vahvistetaan ikääntyneiden varhaista päihdeiden käytön tunnistamista	63. Otetaan käyttöön etsivän ja osallistavan vanhustyön hoksauttamistoimintamalli.	Sote , Kuva/kirjastot, Kasko/työväenopisto
	64. Vahvistetaan huoli-ilmoitus-prosessin hyödyntämistä ja ohjausta osana ikääntyneiden palvelupolkua.	Sote , Kasko, Kuva
	65. Vahvistetaan palvelukeskusten roolia ja verkostoyhteistyötä ennaltaehkäisevässä ikääntyneiden päihde- ja mielenterveytytyössä.	Sote
31. Löydämme ajoissa päihdekäyttöönnsä tukea tarvitsevat ikääntyneet, ja he pääsevät tarvitsemiensa palveluiden piiriin ennen ongelmien kärjistymistä	66. Vahvistetaan ikäerityistä alkoholin riskikäytön, lääkkeiden ja haitallisen rahapelaamisen varhaista tunnistamista, vähentämisen ja lopettamisen tukea sekä hoitoon motivointia, huomioiden kunnioittava kohtaaminen.	Sote , Kuva, Peliklinikka
	67. Kehitetään ja vakiinnutetaan uusia ryhmäpalveluja ja matalan kynnyksen sosiaalista kuntoutusta.	Sote
	68. Haetaan yhteisiä, geneerisiä toimintamalleja ikääntyneiden päihderiippuvuus-palveluketjutyössä hyvinvointialueiden kanssa yhteistyössä.	Sote
Kaikki ikäryhmät		
32. Vahvistetaan vastuullisen myynnin toteutumista (alkoholi, tupakka ja rahapelit)	69. Vahvistetaan Pakka-toimintamallin käyttöä ja kaupungin vastuullisuustyötä.	Kuva, Pakka-tarjontatyöryhmä, Pakka-ohjausryhmä
33. Ehkäisevän päihdetyön toiminta ja menetelmät vahvistuvat	70. Vahvistetaan ammattilaisten ehkäisevän päihdetyön osaamista ja verkostoissa tehtävää yhteistyötä Kuvan palvelustrategian periaatteiden mukaisesti.	Kuva , Kasko, Sote
	71. Lisätään vaikuttavaa ja tietoperusteista viestintää sekä erilaisten kanavien käyttöä viestinnässä.	Kuva , Helsingin Ehkäisevän päihdetyön verkosto

Painopiste 4: Terveelliset elintavat

PAINOPISTEEN SEURANTAMITTARIT (yht. 10 kpl, 55 kpl väestöryhmittäin tarkasteltuna)

1. **Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi (%)**, lapset ja nuoret oppiasteittain ja sukupuolittain (Aineistolähde: THL/Kouluterveyskysely)
2. **Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus (%)**, yhteensä, ikäryhmittäin (20–54-vuotiaat, 55–74-vuotiaat ja yli 75-vuotiaat), sukupuolittain ja koulutusryhmittäin (Aineistolähde: THL/Finsote2020, THL/Terve Suomi)
3. **Sairastavuusindeksi** (Aineistolähde: Kela)
4. **Kansantauti-indeksi** (Aineistolähde: Kela)
5. **Ylipainoisuus (%)**, nuoret oppiasteittain ja sukupuolittain, (Aineistolähde: THL/Kouluterveyskysely)
6. **Lihavien osuus (kehon painoindeksi BMI ≥ 30 kg/m²) (%)** yhteensä, ikäryhmittäin (20–54-vuotiaat, 55–74-vuotiaat ja yli 75-vuotiaat), sukupuolittain ja koulutusryhmittäin (Aineistolähde: THL/Finsote2020, THL/Terve Suomi)
7. **Toimintarajoitteita terveysongelman vuoksi kokevien osuus (%)**, ikääntyneet (yli 75+) sukupuolittain ja koulutusryhmittäin (Aineistolähde: THL/Finsote2020, THL/Terve Suomi)
8. **Muistinsa huonoksi kokevien osuus (%)**, ikääntyneet (yli 75+) sukupuolittain (Aineistolähde: THL/Finsote2020, THL/Terve Suomi)
9. **Alkoholia liikaa käyttävien osuus (AUDIT-C) (%)**, yhteensä, ikäryhmittäin (20–54-vuotiaat, 55–74-vuotiaat ja yli 75-vuotiaat) ja sukupuolittain (Aineistolähde: THL/Finsote2020, THL/Terve Suomi)
10. **Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista (%)**, nuoret oppiasteittain ja sukupuolittain (Aineistolähde: THL/Kouluterveyskysely)

Painopiste 5: Hyvät väestösuhteet

Tavoite	Toimenpiteet	Toteuttajat ja vastuutahot
Lapset ja nuoret		
34. Lasten oikeuksien näkökulmaa huomioidaan kaikessa toiminnassamme paremmin ja Helsingin kaupunki saa Unicefin lapsiystävällinen kunta-tunnustuksen	72. Toteutetaan yhteistyössä UNICEFin kanssa Lapsiystävällinen kunta -työn viisi kehittämiskokonaisuutta • Lasten ja nuorten parissa työskentelevät saavat täydennyskoulutusta lapsen oikeuksista • Lapsivaikutusten arvioinnin (LAVA) käyttöönoton ja systemaattisen toteuttamisen tueksi on kunnassa käytössä selkeät ohjeistukset. Lapsivaikutusten arviointia tekee yhdessä pätevien ammattilaisten joukko. • Kunnan palveluita koskeva palautteenkeruu on lapsiystävällistä, säännönmukaista ja järjestelmällistä. • Lapsille suunnatuissa palveluissa ehkäistään kiusaamista ja edistetään yhteisöllisyyttä. • Lisätään lasten ja nuorten turvallisuuden tunnetta kaupunkitiloissa.	Lapsiystävällinen kunta -koordinaatioryhmä Kuva, Kasko, Sote, Kymp, Kanslia
35. Lasten ja nuorten osallisuutta vahvistetaan uusilla toimintakäytännöillä	73. Toteutetaan lasten ja nuorten osallisuutta edistävää toimenpideohjelmaa kaikilla toimialoilla.	Lasten ja nuorten osallisuuden ohjausryhmä Kuva, Kasko, Sote, Kymp, Kanslia
36. Alueelliset ja sosioekonomiset mahdollisuudet tasaantuvat ja väestösuhteet ovat hyvät eri alueilla	74. Kehitetään alueellisia yhteistyörakenteita ja -malleja, mm. alueella jalkautuvaa työtä.	Palvelujen integraatiotyöryhmä , Sote, Kasko, Kuva
	75. Toteutetaan Kaikkien koulu -hanketta, jonka osana uudistetaan Kaskon myönteisen erityiskohtelun laskentamallia.	Kasko, Kanslia
	76. Ehkäistään haastavien ryhmäilmiöiden syntymistä ja radikalisoitumista sekä edistetään antirasistista työtettä.	Kuva, Kanslia/Turva , Kasko, Sote, Kymp
Työikäiset		
37. Työllisyyden edistäminen ja syrjäytymisen ehkäisy: osatyökykyisten sekä vammaisten osatyökykyisten henkilöiden työllisyyden edistäminen ja työttömille suunnattujen palvelujen kehittäminen	77. Täydennetään työttömille helsinkiläisille suunnattuja palveluja työkykykoordinaattoreiden, Jobcenter-mallin ja työhönvalmennuksen avulla.	Kanslia/Elo, Sote
	78. Työllisyyspalveluissa tunnistetaan ja seurataan asiakkaan palvelutarvetta Kyky-viisaria hyödyntäen sekä ohjataan palveluvalikoimaa laajasti hyödyntäen tuen tarpeita vastaaviin työllisyyttä edistäviin palveluihin.	Kanslia/Elo, Sote
38. Vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien työllisyyden edistäminen ja syrjäytymisen ehkäisy digiosallisuuden ja -osaamisen vahvistamisen kautta	79. Toteutetaan työtoiminnan DOT-hanketta Haasteellisessa työmarkkina-asemassa olevien digiosaamisen oppimispolun kehittäminen. Työtoiminnan kuntouttavia palveluita tarjoavan virtuaalialustan kehittäminen. Hankekautena 2022–2023 toteutetaan pilotit, hankkeen jälkeen integroidaan toimintamallit osaksi normaalia toimintaa.	Kanslia/Elo, Sote
	80. Kehitetään vammaistyön virtuaalisia palveluita Asiakkaiden digivalmennusryhmäpiloiteissa opetetaan ja ylläpidetään omien tavoitteiden mukaisia digitaalisia taitoja sekä tarjotaan asiakkaiden tarpeiden mukaisesti digitukea.	Kanslia/Elo, Sote
	81. Toteutetaan Helsingin työllisyyspalveluiden Digi(työ)elämää-hanketta Koulutetaan helsinkiläisiä työnhakijoita, joiden työllistymisen yhdeksi esteeksi on tunnistettu digitaitojen puute. Digitaitoja opetellaan työllisyysnäkökulmasta sekä yksilön henkilökohtainen hyvinvointi huomioiden. Kurssin suoritettuaan asiakas saa pitää kurssilla käytössä olleen laitteen ja näin päästä käsiksi yhteiskunnan digitaalisiin palvelukanaviin.	Kanslia/Elo, Sote

Tavoite	Toimenpiteet	Toteuttajat ja vastuutahot
Ikääntyneet		
39. Yhä suurempi osa helsinkiläisistä ikäihmisistä osaa käyttää tietotekniikkaa, älylaitteita ja keskeisimpiä sähköisiä asiointipalveluja	82. Tuotetaan monipuolista kaupungin digitukikokonaisuutta ja pilotoidaan yhdessä järjestöjen kanssa uusia toimintamalleja.	Kanslia , Kuva, Kasko, Sote, Kymp
	83. Tarjotaan maksuttomia tietotekniikan alkeis- ja peruskursseja sekä luentoja osana digitukea.	Kasko (Työväenopisto ja Arbis)
40. Ikäihmisten osallistumismahdollisuudet kaupungin palveluiden kehittämisessä ja päätöksenteossa paranevat	84. Laaditaan yhtenäinen raportointipohja ikääntyneiden osallisuuden edistämisen toimenpiteiden raportoinnille osallisuuden ja vuorovaikutuksen osalta.	Kanslia/Osne , Kuva, Kasko, Kymp, Sote
	85. Osallisuus- ja vuorovaikutusmallin raportoinnin yhteydessä todetaan ikääntyneiden osallistumista edistävät toimenpiteet. Ikääntyneiden osallisuutta ja vuorovaikutuksen toteutumista arvioidaan yhteistyössä vanhusneuvoston kanssa.	Kanslia/Osne , Kuva, Kasko, Kymp, Sote
Kaikki ikäryhmät		
41. Kaupunkilaisten moniäänisyys vahvistuu ja yhdenvertaiset osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet paranevat	86. Käytetään osallisuuden viestinnässä ja vuorovaikutuksessa selkeää kieltä ja materiaalit tuotetaan monikielisesti. Laaditaan kaupunkilaisille suunnattu viestintämateriaali siitä, miten kaupungissa voi vaikuttaa itselle tärkeissä asioissa.	Kanslia/Osne , Sote, Kuva, Kasko, Kymp
	87. Kokeillaan uusia kaupunkilaisten osallisuutta tukevia toimintamalleja erityisesti kaupunki-uudistusaluekehittämisen yhteydessä.	Kanslia/Osne , Sote, Kuva, Kasko, Kymp
	88. OmaStadissa edistetään aikaisemmillä kierroksilla aliedustetuiksi tunnistettujen väestöryhmien osallistumista kaikissa prosessin vaiheissa, tuetaan yhdenvertaisuuden toteutumista sekä vahvistetaan monikanavaista viestintää huomioiden eri väestöryhmät ja kaupunginosat.	Kanslia/Osne , Sote, Kuva, Kasko, Kymp

Painopiste 5: Hyvät väestösuhteet

PAINOPISTEEN SEURANTAMITTARIT (yht. 11 kpl, 24 kpl väestöryhmittäin tarkasteltuna)

1. **Osallistunut koulun asioiden suunnitteluun (%)**, lapset sukupuolittain (Aineistolähde: THL/Kouluterveyskysely)
2. **Hyvät vaikutusmahdollisuudet koulussa (%)**, nuoret oppiasteittain ja sukupuolittain (Aineistolähde: THL/Kouluterveyskysely)
3. **Aktiivisesti osallistuvien osuus (%)**, yhteensä, ikäryhmittäin (20–54-vuotiaat, 55–74-vuotiaat ja yli 75-vuotiaat) ja sukupuolittain (Aineistolähde: THL/Finsote2020, THL/Terve Suomi)
4. **Sosioekonominen summaindeksi** (Aineistolähde: Helsingin kaupunki, kaupunkitietoyksikkö)
5. **Kaupunkilaisten huoli asuinalueella esiintyvistä katuväkivallasta ja rikollisuudesta (%)** (Aineistolähde: Turvallisuustutkimus, Helsingin kaupunki, kaupunkitietoyksikkö)
6. **Väestöryhmien väliset suhteet ovat asuinalueellani hyvät (%)** (Aineistolähde: Helsinki-barometri)
7. **Kokenut esteitä ja huolia sähköisten palvelujen käytössä (%)**, ikääntyneet (yli 75+) sukupuolittain (Aineistolähde: THL/Finsote2020, THL/Terve Suomi)
8. **Pitkäaikaistyöttömät työvoimasta (%)** (Aineistolähde: Työ- ja elinkeinoministeriö)
9. **Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat**, osuus vastaavan ikäisestä väestöstä (Aineistolähde: Toimeentulotukirekisteri)
10. **Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat**, osuus vastaavan ikäisestä väestöstä (Aineistolähde: Eläketurvakeskus)
11. **Huolestuneisuus huumeakaupasta/huumeiden käyttäjästä (%)** (Aineistolähde: Turvallisuustutkimus, Helsingin kaupunki, kaupunkitietoyksikkö)

Painopiste 6: Turvallinen ja kaunis kaupunki

Tavoite	Toimenpiteet	Toteuttajat ja vastuutahot
Lapset ja nuoret		
42. Lapsen ja nuoren oikeus henkiseen ja ruumiilliseen koskemattomuuteen ja turvallisiin ympäristöihin paranee	89. Puututaan kiusaamiseen ja häirintään vahvistamalla KVO13:n käyttöä.	Kasko , Kuva, Sote Kanslia/Turva, Helsingin ehkäisevän päihdetyön verkosto
	90. Laaditaan ja otetaan käyttöön turvallisten tilojen ja yhteisöjen (oppilaitokset) pelisäännöt edistämään julkisten tilojen fyysistä, henkistä ja sosiaalista turvallisuutta.	Kasko , Kuva, Sote Kanslia/Turva, Helsingin ehkäisevän päihdetyön verkosto
	91. Kehitetään lähisuhdeväkivalta lapsiperheessä -palveluketjua ja edistetään lähisuhdeväkivallan ehkäisyä vahvistamalla ammattilaisten osaamista sekä ottamalla käyttöön uusia toimintamalleja.	Sote , Kasko, Kuva, Kanslia
43. Koulu- ja päiväkotipihojen viihtyisyyttä, liikkumisolosuhteita ja pyöräpysäköintiä parannetaan	92. Laaditaan toimialojen yhteinen, aikataulutettu suunnitelma ja konkreettinen keinovalikoima päiväkot- ja koulupihojen liikunnallisuuden parantamiseksi huomioiden kaupungin investointiohjelma.	Kasko, Kympp, Kuva, Stara
	93. Parannetaan koulujen pyöräpysäköintiä.	Kympp , Kasko, Kuva, Stara
Työikäiset		
Ei tavoitteita		
Ikääntyneet		
44. Kehitetään omaishoitoa	94. Vahvistetaan toimenpiteitä, joilla tuetaan omaishoitoperheen hyvinvointia ja omaishoidon turvallisuutta.	Sote
Kaikki ikäryhmät		
45. Tietoisuus lähisuhdeväkivallan ilmiöistä kasvaa ja monialaista tukea saadaan yhä aiemmin	95. Edistetään valtakunnallisten lähisuhdeväkivaltaa koskevien suositusten ja toimenpide-ehdotusten paikallista toimeenpanoa laatimalla toimenpideohjelma sekä toteuttamalla se.	Lähisuhdeväkivaltatyöryhmä , Sote, Kuva, Kasko, Kanslia, Kympp
	96. Vahvistetaan henkilöstön osaamista lähisuhdeväkivallan ilmiöistä.	Lähisuhdeväkivaltatyöryhmä , Sote, Kuva, Kasko, Kanslia, Kympp
	97. Toteutetaan asukkaille kohdennettuja tiedotuskampanjoita.	Lähisuhdeväkivaltatyöryhmä , Sote, Kuva, Kasko, Kanslia, Kympp
46. Turvallisuuden tunne paranee erityisesti alueilla, joilla turvattomuutta koetaan eniten	98. Tunnistetaan turvallisuustutkimuksen ja tilannekuvatyön perusteella turvallisuuden tunnetta eri alueilla heikentävät tekijät.	Kanslia/Turva, Turvallisuussuunnittelun asiantuntijaryhmä , Helsingin Ehkäisevän päihdetyön verkosto, Lapsiystävällinen kunta -koordinaatioryhmä
	99. Laaditaan suunnitelma estämään turvattomuuden tunnetta aiheuttavien tekijöiden keskittyminen tietyille asuinalueille sekä toteutetaan suunnitelma.	Kanslia/Turva, Turvallisuussuunnittelun asiantuntijaryhmä , Helsingin Ehkäisevän päihdetyön verkosto, Lapsiystävällinen kunta -koordinaatioryhmä

Tavoite	Toimenpiteet	Toteuttajat ja vastuutahot
47. Kootaan tietoa ja systematisoidaan koti- ja vapaa-ajantapaturmatyötä	100. Koti- ja vapaa-ajantapaturmaverkoston kaupunkiyhteinen työskentely käynnistetään.	Koti- ja vapaa-ajan tapaturmaverkosto , Kanslia, Kuva, Kasko, Kymp, Sote, Pelastuslaitos
	101. Toteutetaan ”Turvallinen kaiken ikää” Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn ohjelmaa 2021–2030 soveltuvien osien.	Koti- ja vapaa-ajan tapaturmaverkosto , Kanslia, Kuva, Kasko, Kymp, Sote, Pelastuslaitos
	102. Ylläpidetään tilannekuvaa, tunnistetaan epäkohtia ja vaikutetaan niihin.	Koti- ja vapaa-ajan tapaturmaverkosto , Kanslia, Kuva, Kasko, Kymp, Sote, Pelastuslaitos
48. Kävely on viihtyisämpää ja turvallisempaa	103. Laaditaan kävely-ympäristön suunnitteluohje.	Kymp
	104. Laaditaan suojateiden turvallisuuden parantamissuunnitelmat.	Kymp
49. Taiteen prosenttiperiaate antaa kaupunkilaisille heidän lähiympäristöissään mahdollisuuden kokea ja kohdata taidetta	105. Kehitetään prosenttiperiaatteen käyttöä uusien rakennushankkeiden yhteydessä.	Kuva , Kymp, Kanslia
50. Placemaking (kaupunkitilojen yhteiskehittäminen) -toiminnalla kaupunkitilan viihtyvyys lisääntyy	106. Kolmivuotisen käynnistysvaiheen 2022–2024 aikana kehitetään toimintamalli, luodaan verkosto ja sitä tukeva osaaminen sekä toteutetaan sarja kaupunkitilan Placemaking-kokeiluja (painopisteet mm. kaupunkiuudistusalueet ja keskustan elävöittäminen).	Kymp yhdessä kaupunkitasoisen verkoston kanssa

Painopiste 6: Turvallinen ja kaunis kaupunki

PAINOPISTEEN SEURANTAMITTARIT (yht. 6 kpl, 17 kpl väestöryhmittäin tarkasteltuna)

1. **Oman asuinalueensa viikonloppuillain turvalliseksi kokevien osuus (%)** (Aineistolähde: Helsinki-barometri)
2. **Päivittäisen elämänsä turvattomaksi kokeneiden osuus (%)**, yhteensä, ikäryhmittäin (20–54-vuotiaat, 55–74-vuotiaat ja yli 75-vuotiaat) ja sukupuolittain (Aineistolähde: THL/Finsote2020, THL/Terve Suomi)
3. **Osuus kaupunkilaisista, jotka pitävät omaa asuinaluettaan viihtyisänä (%)** (Aineistolähde: Helsinki-barometri)
4. **Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä henkilöillä verrattuna 10 000 vastaavan ikäiseen henkilöön** (Aineistolähde: hoitoilmoitusjärjestelmä)
5. **Kulkumuotojakauma pääasiallisen kulkumuodon mukaan, kestävät kulkumuodot, kaikki matkat (%)**, (Aineistolähde: Helsingin kaupunki, kaupunkiympäristön toimiala)
6. **Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana (%)**, nuoret oppiasteittain ja sukupuolittain (Aineistolähde: THL/Kouluterveyskysely)